

Saksbehandler: Elisabeth Attramadal
Tlf.: 38 17 68 12

Deres ref.: 22.07.2009
Vår ref.: 2009/4850

Vår dato: 18.11.2009
Arkivkode: 630

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringsuttalelse NOU 2009:18 Rett til læring – fra Fylkesmannen i Vest-Agder (FMVA)

Fylkesmannen i Vest-Agder har følgende kommentarer til innholdet i NOU 2009:18 Rett til læring:

Utvalgets forslag:

Barnehage og skuleeigar får plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og elevares utvikling, læring og læringsmiljø.

Kommentar fra FMVA:

Dette oppfattes som tilsvarende det som i dag er hjemlet i opplæringslovens § 13-10 andre ledd. FMVA mener det er et pluss at spesialpedagogisk hjelp blir innlemmet i barnehageloven.

Utvalgets forslag:

Kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartleggjast.

Kommentar fra FMVA:

Hensiktsmessigheten i forhold til antall kartlegginger bør vurderes nøye. Én kartlegging rundt tre - fire års alder kan gi en pekepinn på hvem som er i risikozonen og må følges opp videre. Det stilles spørsmål om hvorvidt det i det hele tatt er praktisk mulig å gjennomføre det antall kartlegginger som utvalget legger opp til – og samtidig ivareta kvaliteten på kartleggingene. Spesielt vil det by på utfordringer i forhold til tospråklige barn, på grunn av mangfoldet i språkvarianter.

Utvalgets forslag:

Læringsboka skal innførast som felles reiskap for tidleg innsats og oppfølging. Boka følgjer barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskule og vidaregåande opplæring.

Kommentar fra FMVA:

Læringsboka reiser mange prinsipielle spørsmål og utfordringer – og vil være krevende å få til.

Innholdet i læringsboka kan bli for snevert. Det vil kreve stor grad av evalueringskompetanse hos den som skal "skrive" i boka, både når det gjelder individvurdering og evaluering av pedagogens gjennomførte undervisning/aktivitet/tiltak og skolens læringsmiljø (tiltakene rundt læringsprosessen).

Det må være et grunnleggende prinsipp at boka skal være "til barnets beste".

FMVA vurderer innføring av læringsboka som større grad av styring i forhold til det som vurderingsforskriften innebærer.

FMVA uttrykker skepsis til innføring av læringsboka på barnehagestadiet (tolket som for tidlig innføring av individuelle kompetansemålinger).

FMVA foreslår at det før læringsboka innføres, gjøres erfaringer på bakgrunn av en forsøksperiode (i grunnskole og videregående skole) – og deretter foretas en evaluering med tanke på punktene over.

FMVA peker på at det er nødvendig at skolens/personalets kompetanse samt rutiner for evaluering av egen praksis/egen virksomhet/tiltak, må være sikret før læringsboka innføres.

Utvalgets forslag:

Dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i barnehage og skule avgrensarseg til det som tener barnet og eleven si utvikling, læring og læringsmiljø. Omfanget av dokumentasjons- og rapporteringssystem må difor gåast igjennom med sikte på å skape meir samanheng og frigjere ressursar til lærings- og utviklingsarbeid.

Kommentar fra FMVA:

FMVA støtter forslaget om avgrensning av dokumentasjonen til det som tjener barnet/eleven og foreslår at gjeldende dokumentasjons- og rapporteringssystem må gjennomgås med tanke på utvikling av minimumsstandarder.

Utvalgets forslag:

Retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen. Denne retten utløses når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte. Tilretteleggingen omfatter det mangfold av tiltak som settes i verk i form av personellressurser, materielle ressurser og organisatoriske tiltak.

Kommentar fra FMVA:

Forslaget må ikke føre til at rettighetene til barn/elever med store vansker og behov for omfattende tilrettelegging svekkes.

Utvalgets forslag:

Når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har hatt ønsket effekt, må barnehage/skole/PPT samhandle om den videre tilretteleggingen.

Kommentar fra FMVA:

Rutiner for samhandling er en viktig del av kommunens systemansvar i forhold til kvalitet og rettsikkerhet.

Utvalgets forslag:

Vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering.

Kommentar fra FMVA:

Elevers rettssikkerhet må ivaretas. PPTs vurderinger som sakkyndig instans kan være nødvendig for å ivareta kvalitetssikringen – gjennom å se skolen og eleven fra et annet ståsted.

Utvalgets forslag:

Rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder hjemles i barnehageloven.

Kommentar fra FMVA:

Barn som ikke er i barnehage må sikres samme rettighet.

Det må vurderes i hvilken grad barnehagen skal påta seg opplæring, jf. skillet mellom spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp.

Kommentar fra FMVA til utredningens kapittel 15 – Tilpassede og fleksible utdanningsløp:

Det er viktig å sikre at alle elever opplever mestring, gjennom å tilby muligheter til påbygging og kompetanseheving på senere tidspunkt, i forhold til tanken om livslang læring og

fleksibilitet med hensyn til ulike livsfaser. Kompetansebevis på ulike nivå kan bidra til at flere fullfører utdanning.

Kommentar fra FMVA til utredningens kapittel 16 – PP-tjenesten og Statped – tettere på:

FMVA støtter intensjonen om at PPT skal være tettere på barnehager og skoler og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problematferd og sammensatte lærevansker. Forslaget om at det tas inn en bestemmelse om PP-tjenester i barnehageloven støttes. FMVA advarer mot at et femårig kompetanseutviklingsprogram ytterligere svekker PPT i denne perioden ved at PPT ansatte blir mer utilgjengelige på grunn av fravær. Dette kan motvirkes gjennom at kompetanseutviklingsprogrammet gjennomføres som FoU-arbeid/aksjonslæring.

I denne prosessen mener vi det kan være aktuelt også å involvere kjernepersoner i skolene – som for eksempel spes.ped.koordinatorer (samordning av kompetanseutviklingsprogrammet for PPT og kompetanseutviklingsprogrammet for skoler og barnehager).

Kommentar fra FMVA til forslaget om Statpeds omorganisering til spesialpedagogiske regionsentre:

FMVA vil påpeke behovet for et femte regionsenter lokalisert til Sørlandet. Vi mener sørøst-regionen vil bli for stor, noe som kan resultere i et dårligere tilbud til den sørligste delen av landet.

Kommentar fra FMVA til forslaget om at Lillegården kompetansesenter legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for læringsmiljø og problematferd:

Problematferd oppleves i mange skoler som en svært høyfrekvent vanske, og kompetanse i forhold til læringsmiljø og problematferd bør derfor settes høyt på dagsorden. Slik kompetanse bør derfor være tilgjengelig ved høyskoler og universitet / lærerutdanningsinstitusjoner over hele landet – for å kunne hjelpe skoleeiere med kompetanseutvikling i skolene.

Utvalgets forslag:

Etter at de foreslåtte tidsbegrensede tiltakene (femårig kompetanseutvikling etc.) er avsluttet, brukes de frigjorte midlene til å styrke PPT-tjenesten i kommuner og fylkeskommuner.

Kommentar fra FMVA:

FMVA er bekymret i forhold til at PPT først skal styrkes når kompetanseutviklingsprogrammet er gjennomført – etter fem år. Det er heller ingen automatikk i at de som følger kompetanseutviklingsprogrammet fortsetter i PPT etter at programmet er fullført. Vi mener derfor det er nødvendig å se bemanning og faglig styrking i sammenheng.

Utvalgets forslag:

Det innføres rett til én tjenesteyter (personlig koordinator) ved behov for langvarige og koordinerte tjenester.

Kommentar fra FMVA:

Forslaget støttes.

Utvalgets forslag:

PPT får selvstendig henvisningsrett til BUP og HABU.

Kommentar fra FMVA:

FMVA vil påpeke nødvendigheten av tilstrekkelig kompetanse og tid når det gjelder samhandling, bestilling og koordinering. Det blir også viktig at en ikke hopper over den

medisinske kompetansen på området. Det stilles også spørsmål ved om en slik selvstendig henvisningsrett kan føre til en form for ”diagnose-jakt” som grunnlag for rettigheter.

Generelle kommentarer fra FMVA til kapittel 18 – Økt kompetanse på alle nivåer:

FMVA er opptatt av at kompetanseutvikling i størst mulig grad bør gjennomføres med utgangspunkt i aksjonsforskning/aksjonslæring i tjeneste. Det er viktig å trekke skoleleiere, skoleledere, lærere og annet personale med på lasset.

Det bør utvikles og tilrettelegges for ulike typer fysisk og digitalt nettverkssamarbeid, både innenfor samme kompetanseområde og på tvers av kompetanseområder – for å bidra til at kompetansen deles og vedlikeholdes.

Utvalgets forslag:

Samspillet mellom kartlegging, evaluering og tiltak styrkes som kompetansefelt i lærerutdanningene.

Kommentar fra FMVA:

Viktig punkt. FMVA mener dette kan ha betydning for i større grad å kunne avdekke og ivareta behov for ekstra tilrettelagt opplæring. Kriterier for når dette utløser behov for bistand fra PPT på systemnivå eller individnivå.

FMVA løfter i denne forbindelse fram behovet for kompetanse i forhold til saksbehandling og krav til innhold i dokumentasjon på ulike nivå.

Utvalgets forslag:

Det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for barnehager og skoler som skal bidra til utviklingsarbeid, veiledning og kompetanseheving knyttet til vanlige lærevansker hos barn og unge. Programmet gis en økonomisk ramme på ca. 19 mill. kr. per år.

Kommentar fra FMVA:

Dette bør ses i sammenheng med kompetanseutviklingsprogrammet for PPT og være basert på aksjonslæringsprinsippet.

Utvalgets forslag:

Det inngås forpliktende samarbeidsavtaler mellom de spesialpedagogiske regionsentrene og universitets- og høyskolesektoren.

Kommentar fra FMVA:

FMVA ser det positive i dette gjennom at det skapes møteplasser i spenningsfeltet teori og praksis. Teori og praksis henger sammen i all utvikling og læring.

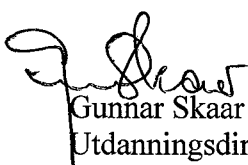
Utvalgets forslag:

De nasjonale sentrene under Utdanningsdirektoratet gis et tydelig ansvar for å bidra til utvikling innenfor ekstra tilrettelegging på sine områder.

Kommentar fra FMVA:

FMVA mener at regionsentrene også må kunne ivareta kompetanseområdene læringsmiljø og problematferd. Hvert fylke må sikres kompetanse på dette området.

Med hilsen

Gunnar Skaar
Utdanningsdirektør

Elisabeth Attramadal
Seniorrådgiver